

[Nylander, C. W.]

Metrista betraktelser af

en Gengångares vandretours

vandring i Stockholm

sommaren 1846.

Stockholm 1846.

W. W. W. W. W. W.

H. (let. smatr.)
EXD

Nylander

METRISKA

BETRAKTELSE

af en

GENGÅNGARE,

under dess vandring i Stockholm,

Sommaren 1846.

STOCKHOLM,

Lundberg & Comp., 1846.

af C. W. Nylander

A. M. S. 1850

1850

1850

1850

1850

1850

1850

METRISKA

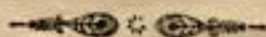
BETRAKTELSE

af en

GENGÅNGARE,

under dess vandring i Stockholm,

Sommaren 1846.

STOCKHOLM,

Lundberg & Comp., 1846.

af C. W. Nylander

STOCKHOLM

UNIVERSITETSBOKHÅNDLINGS

nr 10

GENGÅNGARE

under dess omvärning i Stockholm.

Nummer 1218.

STOCKHOLM

Handberg & Comp. 1811.

————— ❁ —————

Hvad Stockholm under femti år
förändrat sin gestalt omsider,
ser häst en kännare som går
igen från fordna bättre tider.

Re'n efter tidens byxsäcksur
ett halft århundrade förlupit,
se'n jag besökte den Tellur,
der jag som barn på fyra krupit.

För att få någon variation
i himmelska enformigheten
fick jag af Petrus permission
på några dar från evigheten.

Han bad mig på mitt hedersord
ej öfverskrida min semester;
Jag styrde kosan mot vår jord
från solens uppgång rakt åt vester.

Jag stannade vid Gustafs byst,
vid Sergels kända mästestycke,
besåg det granskande och tyst,
men det var icke i mitt tycke.

Hans stod, jag drog härvid en suck,
 med segersvärdet vid sitt bälte,
 var framtill bildad som eunuck,
 och utstyrd som theaterhjelte.

Han lyfter foten som till dans,
 hvartill jag icke inser skälet;
 För klumpig är hans lagerkrans,
 för stor för hela krigs-befälet.

Han visar som en sällsamhet
 den lilla futtiga oliven,
 liksom en utländsk raritet,
 ifrån Paris nyss införskrifven.

Jag såg ett stycke längre fram
 det underbara minnesmärket,
 som, Stockholms Borgerskap till skam,
 af sonen blifvit stäldt i verket.

Att detta lappverk icke föll,
 den trettonde i Martii månad
 men än sin hedersplats behöll,
 det gjorde mig med skäl förvånad.

Då flög den trohet och det nit,
 som inscriptionen ej förnekat
 för fan i våld — och säkert dit,
 hvartåt nattmössan länge pekat.

Ej värnad af ett enda stål
från thronen Gustaf Adolf stiger;
Hans Farbror nått sitt syftemål
med sjuttonåriga intriger.

Med känslor blandade med sorg,
och obelåten i mitt sinne,
drog jag mig inom Kungens borg,
Tessins gedigna äreminne.

I östra hvalfvet fick jag se
som portvakt Axel Oxenstierna —
förstår sig — in effigie,
dikterande för minnets lärna.

En man, som svenska thronen stödt,
och ordnade Europas öden,
skall med förakt och hån bemött,
få stå i förstu'n efter döden.

Så tänkte jag och smög mig fram
att kunna se i Clios papper
som öfversålladt var med dam;
"Halt"! skrek en post så barsk och tapper.

"Hvad söker du?" — Jag vill god vän!
blott titta efter ibland annat,
om flickan hunnit teckna än
hvar Finlands köpeskilling stannat.

"Åh! drag åt fanders!" var det svar,
 som dundrade från knecktens läppar;
 "Om du ej straxt till föttren tar,
 "tar jag till våra hasselkäppar.

Jag, utan att ett ord ha läst,
 gaf mig ej längre tid att bida,
 men drog mig ex officio snäst,
 helt flat åt slottets norra sida.

Der såg jag häpen nya bron
 med sina massor strömmen tynga
 i brokig och i plump fason, —
 och en maskerad hög med dynga.

Hvad krämar-sinnet, sade jag,
 får oblygt träda fram i ljuset!
 Hit midt emot Bazarn en dag
 man flyttar kanske slagtarhuset.

I nichen vid en judes bod
 Apollo står med instrumentet;
 Bredvid man ser Minervas stod
 framräcka Jude-reglementet.

Och några bodar nedanför
 Cleopatra, af ormen stungen,
 sig speglar än, och miner gör
 åt Judas vinkande med pungen.

Ja! egennyttan går i arf,
 och Krämarns glupskhet liknar draken,
 Är nu Reformens tidevarf,
 är det åtminstone ej smakens.

Kung Gustaf Adolf ses till häst,
 på torget, kullrigt som en limpa,
 och hingstens ena framfot fäst
 i tisteln — för att icke dimpa.

I ridkonst har ej hans artist
 just regelmässigt gått till roten;
 Har trädt — en klen cavallerist
 stigbögeln inifrån på foten.

En liten stund jag såg mig om
 och sade för mig sjelf förlägen
 när jag till Jacobs kyrka kom,
 hvart har kungsträdgården tagit vägen.

Der förr en leende natur
 tillböd en älsklingsort åt Flora,
 stod nu — framför en skyllerkur
 en bild med händer — rysligt stora.

Jag gjorde omkring den en tur,
 att den bese från sidan äfven;
 och såg en skraddare-figur,
 som höll sitt prässjern uti näfven.

Jag frågade en post der gick,
 hvems denna tunga affbild vore?
 Ett hest och rossligt svar jag fick
 Jo! det är konung Carl den store.

Ja! större labbar ingen haft,
 som åratat i åkern körde;
 De tyda kanske på den kraft,
 hvarmed han svenska spiran förde.

Än minnandes förflutna dar,
 på nytt med samtiden försonad,
 såg jag att Vauxhall'n än stod qvar,
 af tidehvarfvets skiften skonad.

Hvad minnens helgd sig dervid fäst,
 hvad sköna flickor jag der rosat!
 och valsat förr — en flitig gäst
 så starkt cotletterna än osat.

Med fara att ock snäsas här,
 och för nyfikenhet taxeras,
 jag frågte: Post! hvad gör man der?
 han svarade: "Jo! der laxeras."

Förargad att få veta så
 min ungdoms tummelplats förhånad,
 jag vände bort min blick, men då
 blef jag, om möjligt, mer förvånad.

Dramatiska theaterns hus,
den glädtiga Thalias tempel
försvunnet var, och i dess grus
dagdrifvarns fötter tryckt sin stämpel.

Säg mig! af hvilkens djerfva hand
den sköna byggnaden kullstöttes,
som var en prydnad för vårt land,
der snillet och talangen möttes?

Det svar min post på frågan gaf
försatte all min blod i svallning:
"För tjugo år se'n brann det af,
det tros — på nådigste befallning."

Allt hvad jag hörde var mig nytt,
men lät i alla fall ej troligt;
Från Stockholm, såg jag, glädjen flytt,
der erbjöds intet, som var roligt;

Åt norr med snabba steg jag klef,
till Brunkeberg, der Jäppe tutat,
och föga öfverraskad blef —
han sina tidssignaler slutat.

Den kulle, der hans koja stått,
var jemnad lika platt med marken,
och Jäppe ner från höjden gått,
som Noach ur den gissna arken.

En byggnad, anspråksfull och rik
 på ornament, trädt i dagen; —
 rätt prydd, om ej dess rustik
 med bakverk vore öfverdragen.

Nog skulle Nicodemus le
 åt den förryckta svenska smaken,
 om han fick detta konstverk se,
 hvartill ej Rom kan visa maken.

Allt nordligare jag nu gick,
 mätt på arkitekturens eländen,
 och slutligen i sigte fick
 det slott som byggs vid Smedgårdsgränden.

Ett riktigt fursteligt palats
 stod der skenbarligen att skåda.
 Hvem skall här få sin boningsplats?
 Prins Oscar? August? kanske båda?

"Nej fan!" gaf murar'n mig till svar,
 "Rättvisan slumrar, brottet ynglar;
 "Det hus man här bekostat har,
 "är byggt för rikets sämsta slynglar."

"Det inreds ej för någon prins;
 "det inre blott består af celler."
 Ett tukthus straxt bredvid ju fins?
 Åh! det är endast för mamseller."

Ni har ju smedsgårdshäktet der!
 anmärkte jag med ängsladt sinne.
 "Nu mer det otillräckligt är,
 "och varit det i mannaminne.

Här är då riktigt en kloack
 för afskummet i menskligheten!
 Länshäktet, Smedgård, Tukthus, Ack!
 med stora Barnbuset i tēten.

O! hvilket rysligt sammandrag
 af ett förderfvadt släktes öden,
 från lifvets första andetag
 intill dess sista suck i döden!

Djupt skakad vände jag nu om,
 och uppskrämd som en jägtad killing,
 hos Davidsons tog ett glas rom,
 som kostade mig sexton skilling.

En timmas hvila jag mig tog
 i denna angenäma villa,
 och denna rast behöfdes nog
 att mina känslors uppror stilla.

Jag, härdad till ett fortsatt tåg,
 på återvägen mig förfogar,
 och stötte, åt hvad håll jag såg,
 på bränvins-nederlag och krogar.

Att minst hvar huudrade person
bland den befolkning staden hade,
var krögare till profession,
en krogskylts höga nummer sade.

Att bränvin var det element,
der brotten alstrades af fyllan,
det var i min tid redan känt,
så säkert som att ta på hyllan.

Det var ett infernaliskt knep,
att Kronan sjelf höll krog för massan,
men synden, så långt jag begrep,
var föranledd af brist i kassan.

Och kronans fördel det visst var
att allmänheten lärde suppa,
men ingen insåg att det bar
till slut åt fanders hufvudstupa.

Regeringen ej tog ett steg
mot fylleriet ibland nationen,
och egennyttan var för feg
att minska bränvins-consumtionen.

En enskild man har dock trädt opp
och höjt sin alfvarsamma stämma,
att hejda lasten i dess lopp,
och söka brottens tillväxt hämma.

Men ilskan ej det rätta vill;
 Den gjorde menskovännen löjlig,
 och Tidningspressen hjälpte till
 att göra framgången omöjlig.

I rus och rökmoln af cigarr
 ser hopen ej hvad mannen menar,
 Man kallar Patrioten — narr,
 och stora supar — Wieselgrenar.

När jag på sanningen häraf
 dock tvifflade, fast Petrus sade't,
 han mig det enkla rådet gaf
 att genomögna Söndagsbladet.

Och båda lade gubben till —
 de tyckas öfverdrifva saken;
 Den ena rakt bannlysa vill
 det som föll motparten i smaken.

Som gammal fiskare jag vet,
 att jag en kronsup ej försakat;
 Dock söp jag mig ej full för det,
 ehuru väl mig supen smakat.

En stimulus rätt väl behöfs
 när mödan trycker, stormen hviner,
 och fattigt folk det icke höfs
 att vederqvicka sig med viner,

Botaniska - 12

Att gubben tydligt hade rätt,
 på mina trötta ben jag kände,
 och delande hans tänkesätt,
 till närmsta Sweitzeri mig vände.

Jag ville, kommen långt från norr,
 här hvila mina ben som värkte,
 begärte en kopp thé med knorr,
 så tyst att kyparn blott det märkte.

Der sutto, styfva som af papp,
 två bleka, skäggiga gestalter,
 som drucko mandelmjök i kapp
 med näsan öfver tidningsspalter.

Säg! hvilka äro — frågade
 jag gossen, när han kom med brickan,
 de tvänne hälftenbrukarne,
 som så i endrägt smeka flickan?

"Två lejon" — men af korsad race;
 Det syns på deras runda hufven.
 Den engelska och franska tas
 om den ursprungeliga stufven.

Och dessa — hvilka äro de,
 som vräka sig vid marmorborden?
 "Två fändrikar." — Jag suckade:
 "O Gud! bevara fosterjorden."

Här är ej fråga mer om krig,
och Sverge fruktar ej för ryssen;
och Dansken börjar arta sig,
han redan gett oss broderkyssen.

Visst är en trettioårig frid
för landet helsosam och vacker,
men hjeltar växa ej dervid
och formas ej af simulacker.

Knappt nog en svensk soldat är qvar,
som uppå alfvar dragit svärdet,
och om han krutrök luktat har,
så har det skett på Ladgårdsgärdet.

Så kan hin Håle ha sitt spel,
att brytning sker. — Om så begaf sig,
det vore ju ett ömkligt fel
om svenska stålet legat af sig!

I bärstol Carl den Tolfte slogs,
till sängs har Torstenson gjort under;
Med napp i mun Alcides togs
med tvänne rysliga vidunder.

Man har således icke fog,
att frukta brist på generaler;
här finnas hjeltar ymnigt nog,
som kosta landet capitaler.

Jag gjorde nu den concludsion,
helt trygg för Sverges framtidsöden;
"Fast de knappt sett en skarp patron,
gå de för kung och land i döden.

Fullkomligt lugn på detta håll
jag stolt som svensk, gick mina färde,
ty ryssen ansåg jag för noll,
och svenska krigarn steg i värde.

Derpå jag gjorde höger om
just riktigt småförnöjd i själen,
Och när jag fram till Myntet kom,
Jag log åt Almrots vedermälen.

Uti kvarteret näst intill
afröjdades en tomt i vester;
Hvad är det man här bygga vill?
Jag åter fick till svar: "Arrester."

Det är då alldeles befängt;
här byggs ej annat än arrester.
Är Sverge då i laster dränkt?
Hvad göra lärare och präster?

Beklagansvärda fosterbygd!
här går ju skammen på det torra;
Finns det ej religion och dygd
i detta syndiga Gomorrha?

Stjal presterskapet, ljusets tolk,
sitt dryga tionde af bygden?
Vill det ej lära Sverges folk
att frukta Gud och öfva dygden?

Skall medeltidens barbari
i mörker åter svepa jorden,
och sjelfhämnd, stöld och rövveri
gå hejdlöst hand i hand med mordet.

Till en person, som tankfull gick
och ögonen till marken fällde;
med lyftad hatt och ödmjuk blick
jag dessa hemska frågor ställde.

Förundrad han mig svarade;
med ett satiriskt hån i minen:
"Herrn måtte vara resande,
"som icke känner till routinen.

"Polisens egne tjenstemän,
"just vackra pojkar nu för tiden!
"i stället för att skydda den,
"de sjelfva störa gatufriden.

"Om tvänne öfvermagar slåss,
man bums i fängelse dem sätter
men tjufven saklöst stjal hos oss
det hör till tysta förmånsrätter."

"Om ett urätet hummerskal
i rännsten spejarblicken möter,
det medför åtal och skandal,
och stämning, kallelse och böter."

"Så sväljer man kameler här,
men deremot man silar myggen;
och vill man klandra sådantder
bör man ta assurance på ryggen.

"Hur vaksam vår Polis nu är
syns bäst af stölden härom natten:
Allt tjufgods, som förvarats der,
stals bort — att bättre gömma skatten.

Man egarne visst lofvat har
att ge dem varans fulla värde;
Hvad som ej skett, när den fanns kvar
sker ej — när den är sina färde.

Hvad salig Dumbom fordom sagt
om läkarkonsten, har malisen
tillämpat, mera öfverlagdt,
uppå den Kongliga Polisen.

Jag bjöd min Mentor en pris snus;
Se'n skredo vi i sakta maket
förbi vårt tomma Riddarhus
med alla dygderna — på taket.

Med vördnad jag mig bugade
 för Gustaf Wasas bronzbeläte,
 och i det samma fick jag se
 ett torn i filigramsarbete.

Så när jag brustit ut i skratt,
 så starkt blef jag af löje gripen;
 det liknade en omvänd tratt,
 och spiran svarade mot pipen.

Hvem var den klåparn, föll mitt tal,
 som konstens Gud uti dess vrede
 bjöd resa en så klen pinal
 på ett så klumpigt underrede.

Jag vet ej, sad' min följesven,
 och sökte sina tankar samla,
 för elfva år, det mins jag än,
 antände åskans blixst det gamla.

Visst släckte man väl elden se'n,
 det började dock brinna sedan;
 Fan lekte liten lefver än,
 ty all bevakning dragit dädan.

Mynt samlades med subscription
 att kyrkan åter koppartäcka,
 på bristen pungslog man nation
 när pengarne ej ville räcka.

Så folket gälda får bestämdt
 hvad vederbörande förfuska,
 och Statsanslagen ökas jämt,
 fast Ständerna på hufvud't ruska.

Jag märkte på min trumpna karl,
 och på hans fosterländska vända,
 att han ej utan orsak var
 bland de missnöjda i Golconda.

Det skymde re'n, jag ville hem;
 och med min resa slätt belåten,
 ehuru trött i hvarje lem,
 beträdde jag dock himlastråten.

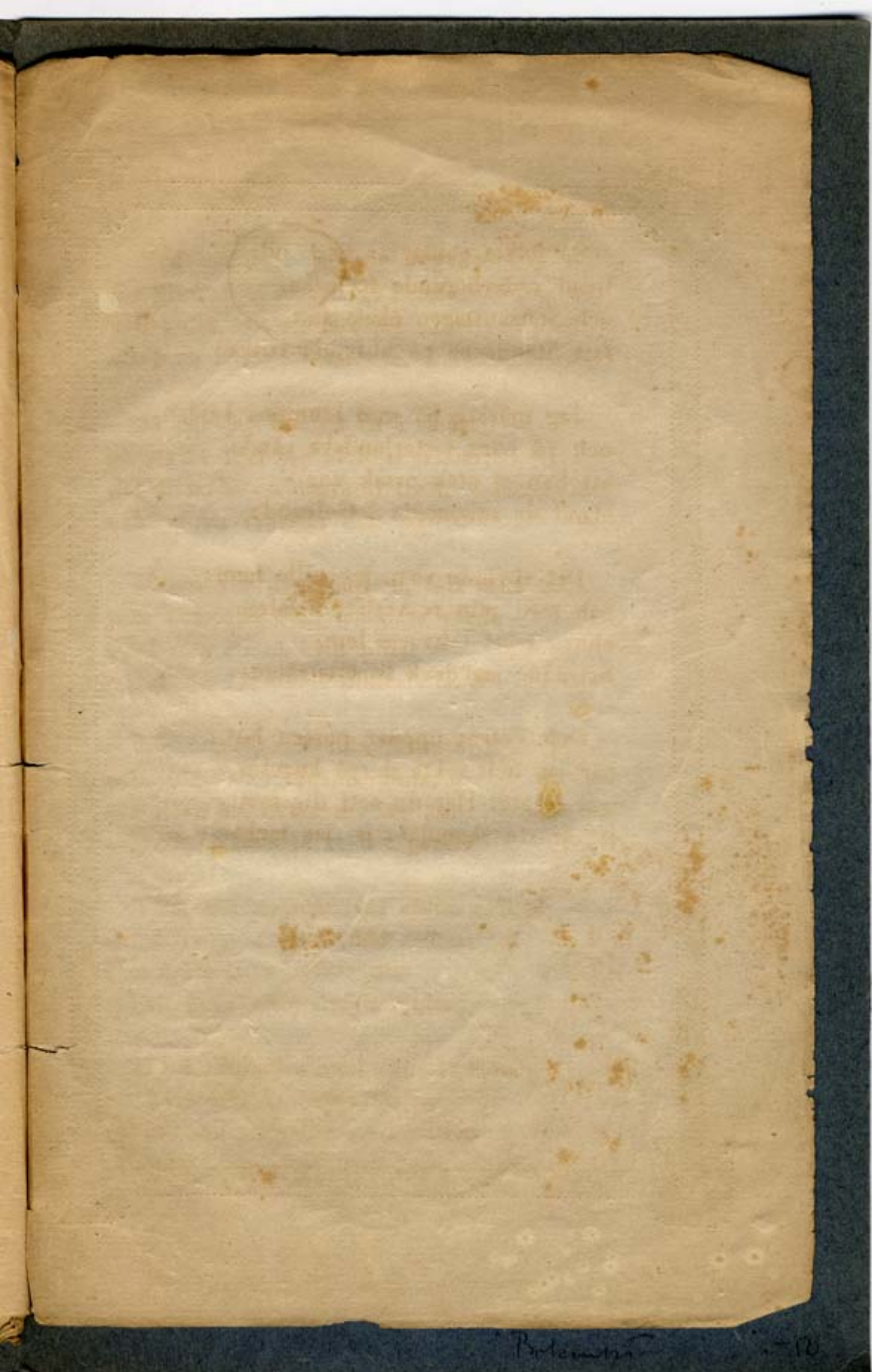
Och Petrus öppnar porten lätt,
 när jag helt sakta derpå knackar,
 och frågte: Har du sett dig mätt?
 jag svarte skamflat: ja! jag tackar.

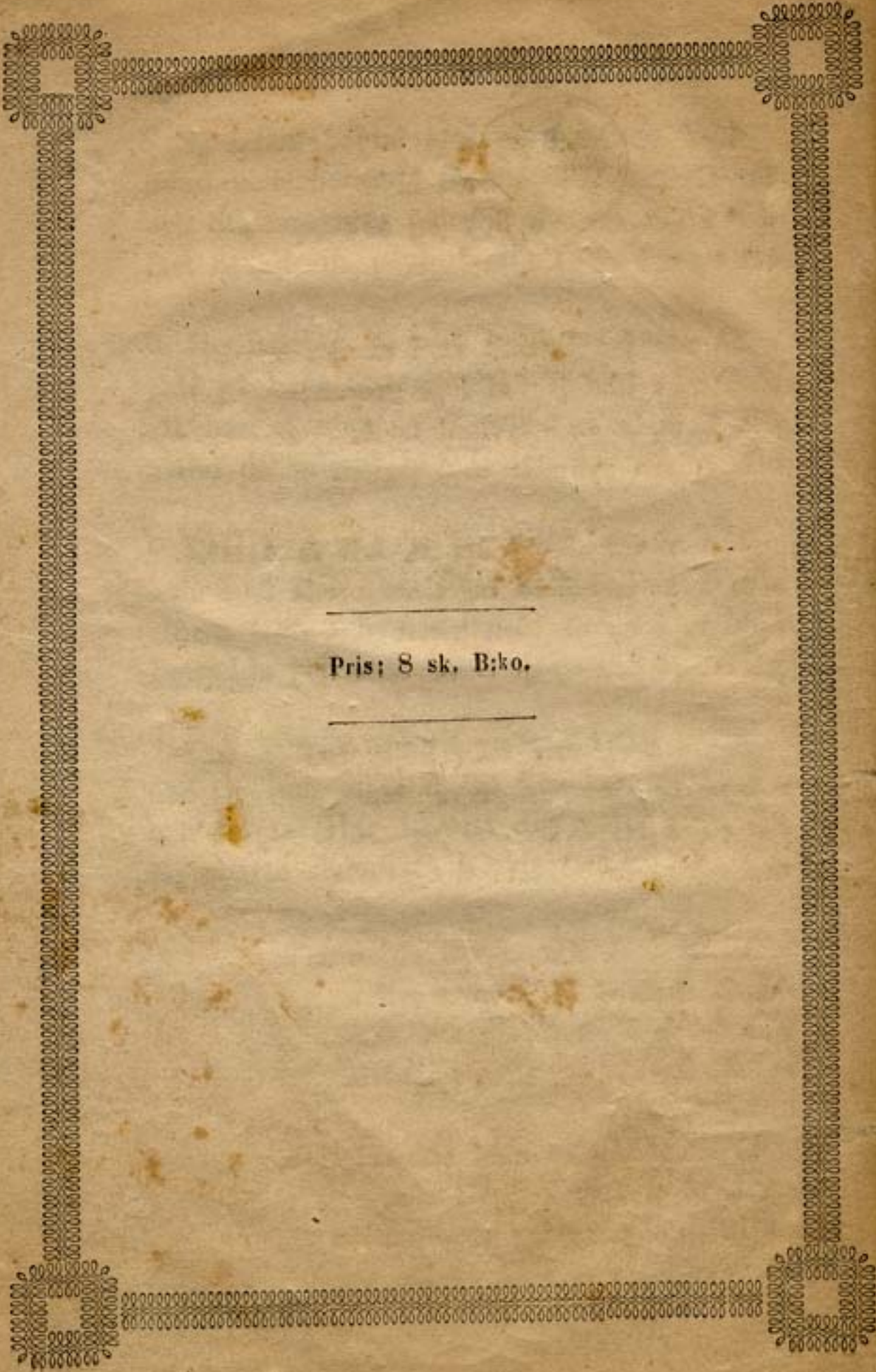
—•••—

—•••—

—•••—

—•••—

Pris: 8 sk. B:ko.

0000000000

Botanica

-18

